

การเขียนตำราแพทย์ให้น่าอ่านและถูกวิธี

สำรวย ช่างโชติ*

Shuangshoti S. Suggestions in writing valuable medical academic book. Chula Med J 2002 May; 46(5): 377 - 82

The author has suggested several interesting points in composing valuable academic book in medicine. Generally, it should be focused on a short specific and clear title, preface, table of contents, widespread review of the related literature, usage of appropriate wording, table of data, chapter summary, unit of measurement in metric system, punctuation marks, list of references, index, and proof reading. He, moreover, emphasized on requesting for permission from the owner prior to use their illustration or table of data. To utilize without allowance is non-ethical, illegal, and may lead to penalty.

Key words : *Writing of medical book, Ethics in writing.*

Reprint request: Shuangshoti S, 995 Onnooch 46, Suan Luang, Bangkok 10250

Received for publication. March 15, 2002.

* ศาสตราจารย์กิตติคุณ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* ที่อยู่ปัจจุบัน : 995 ซอยอ่อนนุช 46 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

การก้าวไปให้ถึงตำแหน่งศาสตราจารย์อันเป็นตำแหน่งสูงสุดทางวิชาการ ย่อมเป็นความปรารถนาสูงสุดของผู้ที่รับราชการในมหาวิทยาลัย ผู้ที่จะประสบผลสำเร็จดังกล่าวได้จำเป็นต้องสร้างผลงานทางวิชาการที่สำคัญ คือเขียนตำราและวิจัยให้มีคุณภาพ “ดีมาก” ทั้ง 2 อย่าง หรือเขียนตำราให้ได้คุณภาพ “ดีเด่น” หรือมีงานวิจัยที่ “ดีเด่น” อย่างใดอย่างหนึ่ง จึงจะได้รับอนุมัติให้ครองตำแหน่งศาสตราจารย์ได้ โดยที่ข้าพเจ้าเคยอยู่ในคณะกรรมการผู้มีหน้าที่พิจารณาผลงานทางวิชาการของผู้ที่ขอตำแหน่งทางวิชาการมาหลายปี ทั้งในระดับคณะของมหาวิทยาลัย และทบวงมหาวิทยาลัย จึงเคยถูกขอร้องให้แนะนำวิธีการเขียนตำราที่เหมาะสมกับตำแหน่งดังกล่าวอยู่บ่อย ๆ ทำให้คิดว่าถ้าจะรวบรวมบันทึกไว้เป็นบทความก็คงจะดี เพื่อผู้ที่ต้องการแนวทางจกหาอ่านได้ตามประสงค์ อย่างไรก็ตามก็ดีขอเรียนว่าข้าพเจ้ามิใช่ผู้ที่มีความรู้เป็นเลิศทางด้านนี้แต่ประการใด จึงขอร้องท่านผู้อ่านให้หาความรู้จากแหล่งอื่นด้วย ข้าพเจ้าเชื่อว่ายังมีผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ อีกมากที่สามารถให้คำแนะนำได้ดีกว่าข้าพเจ้า

ตำราที่นิยมเขียนขอตำแหน่งทางวิชาการมักอยู่ใน 3 รูปแบบ คือ แต่ง รวบรวมและเรียบเรียง และแปลจากภาษาอื่นให้เป็นภาษาไทย ตามที่เกณฑ์กำหนดไว้ตำราที่แต่ง หรือรวบรวมและเรียบเรียงเท่านั้นที่นำมาใช้ขอตำแหน่งศาสตราจารย์ได้ ส่วนตำราที่แปลจะนำมาใช้ขอตำแหน่งนี้ได้ นี้พูดเฉพาะสาขาแพทยศาสตร์ แต่อาจใช้ได้กับสาขาอื่นบ้างก็คงเป็นไปได้ เช่น สาขาทางภาษาศาสตร์ เป็นต้น

สำหรับตำราที่เกิดจากการ “แต่ง” นั้น ข้าพเจ้ายังไม่เคยเห็นผู้ใดส่งมาขอตำแหน่งศาสตราจารย์เลย ทั้ง ๆ ที่เคยพิจารณาดำเนินการนี้ให้กับผู้ที่ขอผ่านทบวงอยู่บ่อย ๆ เข้าใจว่าคงหาผู้ที่ “แต่ง” ตำราได้ยากมาก เพราะการแต่งเองนั้นผู้แต่งจะต้องใช้ผลงานที่เป็นของตนเองจริง ๆ มาเขียน เช่น งานที่เกิดจากการวิจัยหรือประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งคงหาผู้ที่รอบรู้เช่นนั้นได้ยากยิ่ง

ส่วนมากที่เคยเห็นมาจะเป็นตำราประเภท “รวบรวมและเรียบเรียง” ซึ่งเป็นการเอาผลงานของตนเองและ

ของผู้อื่นมาผสมกัน แล้วเรียบเรียงให้เป็นเรื่องราวที่น่าอ่านด้วยถ้อยคำของตนเอง พร้อมทั้งเน้นให้เห็นถึงเนื้อหาสาระทางวิชาการที่ถูกต้อง สมบูรณ์ อีกทั้งสอดแทรกความรู้ใหม่ ๆ ทั้งที่เป็นของผู้อื่นและที่ตนได้พบมา

องค์ประกอบของตำรา

ตำราควรประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. **ชื่อ (Title)** เมื่อจะเขียนตำราด้วยภาษาไทยก็ควรมีชื่อที่ชัดเจนเป็นภาษาไทย อาจวงเล็บชื่อภาษาอังกฤษไว้ด้วยก็ได้ ชื่อต้องไม่เยิ่นเย้อและครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ที่บรรจุในตำรานั้นได้ทั้งหมด

2. **คำนำ (Preface)** เป็นการกล่าวนำถึงวัตถุประสงค์ แนวทางของหนังสือ แรงบันดาลใจ ฯลฯ ที่นำไปสู่การเขียนขึ้นมา หรือความคาดหวังว่าหนังสือจะให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านระดับไหนอย่างไร ตลอดจนรวมไปถึงคำประกาศเกียรติคุณของผู้ที่ช่วยเหลือจนการเขียนลุล่วงไป หรืออนุญาตให้ใช้วัสดุ หรือภาพ มาประกอบการเขียน เป็นต้น

3. **คำนิยม (Forward)** ผู้เขียนอาจขอร้องให้ผู้ที่มิใช่เสียงที่ทราบเรื่องราวของตำราที่ตนเขียนให้ช่วยเขียนคำนิยมให้ด้วยก็ได้ ซึ่งอาจช่วยให้หนังสือชิ้น ๆ เป็นที่สนใจของผู้อ่านยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามนี่อาจไม่มีก็ได้ ยิ่งกว่านั้นผู้ที่เราเชิญให้เขียนก็ต้องมีความรอบรู้จริง ๆ มิใช่ว่าเชิญเพราะเห็นว่าเป็นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงาน ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วไม่มีความรอบรู้ทางวิชาการเหมาะสมแก่การเขียนคำนิยมแต่ประการใดเลย

4. **สารบัญ (Table of Contents)** คือ บทต่าง ๆ ที่จะประกอบกันขึ้นมาเป็นตำราทั่ว ๆ ไป ตำราทางแพทยศาสตร์มักครอบคลุมบทต่าง ๆ ดังนี้: บทนำ ความพิการมาแต่กำเนิด การอักเสบ เนื้องอก โรคอันเนื่องมาจากความเสื่อมสภาพ สภาวะทุโภชนาการ สารพิษ และภัยอันตราย เป็นต้น อันเป็นโรคหลัก ๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและมองเห็นได้หรือโรคทางกาย แต่ถ้าเป็นตำราจิตเวชศาสตร์ หรือตำราที่ไม่เกี่ยวกับโรค เช่น กายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา ชีวเคมี ฯลฯ การแบ่งบทอาจแตกต่างกันไปโดยสิ้นเชิง

5. ทบทวนวารสารที่เกี่ยวข้อง (Review of Literature) เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทบทวนวารสารแล้วเอาเนื้อหาที่รวบรวมได้มาเรียบเรียงใหม่ให้เป็นถ้อยคำของตนเอง การทบทวนวารสารนี้มีประโยชน์แก่ทบทวนแต่งงานของผู้อื่นเท่านั้น งานของตนเองก็จำเป็นต้องนำมารวมกับของผู้อื่น ยิ่งเป็นงานของตนเองเป็นส่วนใหญ่ หรือทั้งหมด ได้ก็ยิ่งดี เพราะจะเป็นการแสดงออกถึงความเป็นผู้รู้ของผู้เขียนอย่างแท้จริง ตรงกันข้ามถ้าไม่มีการกล่าวถึงงานของตนเองไว้เลย จะทำให้ตำรานั้นด้อยคุณค่า ไม่เหมาะแก่การอนุมัติให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ อนึ่งในการทบทวนวารสารนี้ต้องทบทวนเรื่องราวปีก่อน ๆ ของการตีพิมพ์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งเอกสารต่างประเทศและในประเทศซึ่งปัจจุบันนี้ทำได้ไม่ยากโดยค้นด้วยคอมพิวเตอร์

6. ถ้อยคำที่ใช้ (Wording) เป็นความลำบากอีกอย่างหนึ่งในการเขียนตำราภาษาไทยเพราะเราไม่ค่อยมีศัพท์แพทย์ที่เป็นคำไทยมากนัก ถึงแม้จะมีพจนานุกรมศัพท์แพทย์ภาษาไทยพิมพ์ออกมาบ้าง เช่น ฉบับของราชบัณฑิตยสถาน เป็นต้น แต่ก็มีค่าน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับ คำในพจนานุกรมของต่างประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องคิดหาคำขึ้นมาใช้เองด้วย ถ้าหาคำที่เหมาะสมไม่ได้ก็ต้องใช้ทับศัพท์ ข้อที่ควรระวังก็คือต้องใช้ให้คงที่หรือเหมือน ๆ กันทุกแห่ง เช่น คำว่า Lymphocyte ข้าพเจ้าเคยเห็นมีผู้ทับศัพท์เป็นลิมโฟซัยท์, ลิมโฟไซท์, ลัมโฟซัยท์, และ ลัมโฟไซท์ เป็นต้น คือ ใช้ครบทั้ง 4 แบบในหนังสือเล่มเดียวกัน อย่างนี้ไม่ดี ถ้าเป็นข้าพเจ้าจะใช้ลิมโฟซัยท์เพียงอย่างเดียวเพื่อความอยู่กับร่องกับรอย (consistence) ในการทับศัพท์ครั้งแรกควรวงเล็บคำภาษาอังกฤษไว้ด้วย เช่น นิวโทรฟิล (neutrophil) เป็นต้น ต่อไปก็ใช้นิวโทรฟิลเรื่อยไป ไม่ต้องวงเล็บภาษาอังกฤษอีก แต่ถ้าใช้ไปนาน ๆ เกรงว่าผู้อ่านจะนึกคำภาษาอังกฤษที่วงเล็บไว้ครั้งแรกไม่ออก ก็วงเล็บซ้ำได้อีก แต่ไม่ควรวงเล็บ (neutrophil) ทุกครั้งที่เขียนคำนิวโทรฟิล อย่างลืมนี่เราตั้งใจเขียนตำราภาษาไทยถ้าใช้ภาษาอังกฤษปนมากไปจะมองดูเหมือนไม่ใช่ตำราภาษาไทย ซึ่งจะทำให้ถูกผู้อ่านโจมตี โดยเฉพาะผู้ที่ตรวจผลงานของเรา

ไม่ควรใช้คำย่อขึ้นมาลอย ๆ โดยไม่บอกว่าคำเต็มคืออะไร เพราะจะทำให้ต้องเดา ซึ่งอาจเดาผิด เช่น ไม่ควรใช้ว่า GU ขึ้นมาลอย ๆ โดยไม่มีคำ Gastric ulcer นำมาก่อน นั่นคือต้องใช้ Gastric ulcer (GU) ก่อน แล้วจึงใช้ GU ต่อไปได้เรื่อย ๆ ทำนองเดียวกันก็ไม่ควรใช้ GFAP ก่อนที่จะบอกว่าเป็นคำย่อของ Glial Fibrillary Acidic Protein (GFAP) เป็นต้น แต่ถ้าคำย่อใดที่รู้จักกันเป็นสากลแล้วก็อาจใช้ได้เลย เช่น ACTH อันเป็นตัวย่อของ Adrenocorticotropic Hormone, GFR ที่ย่อมาจาก Glomerular Filtration Rate เป็นต้น ถึงกระนั้นก็ดี ถ้าจะเขียนตัวเต็มเสียก่อนแล้ววงเล็บตัวย่อไว้สำหรับคำที่รู้จักกันเป็นสากลเช่นนี้ก็ไม่มีข้อห้ามอันใด เช่น Bacille Calmette-Guérin (BCG) vaccine หลังจากนั้นก็ใช้คำ BCG vaccine ได้ตลอดไป เป็นต้น ไม่ควรใช้คำที่เป็นภาษาพูด หนายาบ และสแลง บางครั้งอาจต้องให้นิยามหรือคำจำกัดความของคำที่มีความหมายคลุมเครือเพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนขึ้น หรือเข้าใจง่ายขึ้น

7. ภาพ (Illustration) ควรมีภาพประกอบเรื่องตามความเหมาะสม ภาพเหล่านี้ต้องเป็นของผู้เขียนเองคือถ่ายทำหรือสร้างขึ้นมาเอง ไม่ใช่ไปเอาของคนอื่นเขามาใช้ เรื่องนี้ถือว่าเป็นมรรยาทหรือจริยธรรมที่ต้องปฏิบัติตามสากลนิยม ถ้าจะเอาของคนอื่นมาใช้ต้องขออนุญาตเจ้าของมาก่อน ซึ่งมี 2 เจ้าของ คือเจ้าของที่แต่งหนังสือ กับเจ้าของที่เป็นผู้พิมพ์หนังสือเล่มนั้น (โรงพิมพ์หรือบริษัทผู้พิมพ์ ซึ่งถือเป็นนิติบุคคล) ต้องขออนุญาตทั้ง 2 คนจึงจะเอาภาพของเขามาใช้ได้ แม้เป็นภาพของเราเองที่พิมพ์ไว้ในหนังสือหรือวารสารต่าง ๆ ก็ต้องขออนุญาตโรงพิมพ์ก่อนเมื่อเขาอนุญาตแล้วจึงใช้ได้ ในกรณีที่รูปภาพของผู้อื่นอาจถูกเรียกเก็บเงิน ถ้าเป็นของเราเองโรงพิมพ์มักไม่เรียกเก็บเงิน เมื่อเวลาพิมพ์ก็จะต้องมีการขอบคุณผู้อุญาตให้ถูกต้องด้วย ในรายที่นำภาพของคนอื่นมาใช้โดยไม่ขออนุญาต ถ้าเขาจับได้จะถูกฟ้องร้องได้ โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้เขามีกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา จึงสมควรระวัง เมื่อถูกฟ้องร้องจะกลายเป็นเรื่องน่าอับอาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อถูกตัดสินให้เป็นผู้แพ้ความ

หนังสือส่วนมากมักใช้ภาพขาวดำเพราะราคา

ไม่แพง การใช้ภาพสีแน่นอนว่าย่อมทำให้ได้รูปที่สวยงาม เห็นรายละเอียดชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นภาพที่ต้องการแสดงพยาธิสภาพต่าง ๆ แต่ราคาแพงในการพิมพ์ ซึ่งแน่นอนว่าทำให้ต้นทุนหนังสือแพงขึ้นด้วย จำนวนภาพอย่าให้มากเกินไปจนความจำเป็นแต่ก็อย่าให้น้อยจนเกินไป ยิ่งกว่านั้นควรเรียนรู้วิธีการจัดจำนวนภาพให้น้อยลงด้วยการทำเป็น plate โดยเอาหลาย ๆ ภาพทากาวด้านหลังแล้วแปะลงบนแผ่นกระดาษแข็งตามขนาดที่ต้องการ กาวที่ใช้ทาควรเป็นชนิดพิเศษที่เมื่อแปะภาพแล้วไม่ทำให้ภาพย่น อาจแปะภาพ 3 - 4 ภาพ ลงบนกระดาษแข็งได้ 1 plate เป็นต้น ในภาพอาจใช้ตัวอักษรหรือลูกศรบอกสิ่งที่ต้องการเน้นให้เห็นเป็นพิเศษเพิ่มขึ้นก็ได้ ด้านหลังภาพเขียนลูกศรแสดงทิศทางหัวภาพ ป้องกันการเอาด้านบนเป็นด้านล่าง (กลับหัวกลับหาง) เขียนลำดับที่ของภาพ และชื่อผู้เขียนกำกับไว้ มีคำบรรยายภาพไว้ต่ำกว่าภาพลงมา ไม่ควรพิมพ์ไว้ในเนื้อหา (text)

8. ตาราง (Table) อาจมีตารางประกอบการเขียนได้เช่นเดียวกับภาพ ระวังอย่าให้มีรายละเอียดมากเกินไป จนมองดูแน่นไปหมด ตัวอักษรต้องชัดเจน อ่านง่าย ไม่เล็เกินไป ถ้ามีคำย่อก็ต้องมีคำเต็ม ๆ ใส่ไว้ที่ footnote ว่าย่อมาจากอะไร อย่านำให้อ่านต้องเดาเพราะอาจเกิดความหมาย ถ้าจะนำตารางของผู้อื่นหรือแม้แต่ของตนเองที่เคยตีพิมพ์ไว้แล้วมาใช้ก็ต้องขออนุญาตเจ้าของก่อน เหมือนอย่างทีกล่าวมาแล้วในเรื่องภาพ (ดูหัวข้อที่ 7)

9. ย่อเรื่องท้ายบท (Chapter Summary) ถ้ามีด้วยก็จะเพิ่มความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อผู้อ่านจะได้ทราบวาทบทนั้น ๆ มีข้อความสำคัญอะไรบ้าง

10. หน่วยวัดต่าง ๆ (Units) ควรใช้ตามระบบเมตริก คือเป็นมิลลิเมตร, เซนติเมตร, มิลลิเมตร เป็นต้น แบบอังกฤษ เช่น เป็นนิ้ว, ปอนด์, ไม่นิยมใช้ หรือแบบเปรียบเทียบกับของอื่น เช่น ขนาดเท้าไขไก่ ผลส้ม เป็นต้น ก็ไม่ควรใช้

11. เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation Marks) อันที่จริงภาษาไทยก็มีเครื่องหมายวรรคตอนไว้ให้ใช้เช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ แต่เราไม่ค่อยนิยมใช้กัน หรือถ้า

หากใช้ก็มักใช้เพียงแค่วรรค ถ้าหากนำมาใช้อย่างถูกต้องคงช่วยให้การเขียนและการอ่านดีขึ้นมาก เพราะจะทำให้รู้ได้ว่าควรอ่านต่อไปหรือหยุดอ่านเมื่อใด เป็นต้น ผู้ที่สนใจจะดูเรื่องการใช้เครื่องหมายวรรคตอนอย่างถูกวิธีควรดูจากหนังสือ 2 เล่มที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแปลมาจากหนังสือภาษาอังกฤษ คือเรื่อง "นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ" ⁽¹⁾ และเรื่อง "ติโต" ⁽²⁾

12. เอกสารอ้างอิง (Reference) ควรใส่ไว้ท้ายบทของทุก ๆ บท มีวิธีเขียนอยู่ 2-3 ระบบ

12.1 ระบบนามและปี (Citation by Author and Date System หรือ Harvard System) ตามระบบนี้จะเรียงชื่อผู้แต่งตามตัวอักษร A, B, C เรียงไป ตามด้วยปีที่แต่ง ควรเรียงจากปีน้อยไปหาปีที่มากกว่า เช่น Adams 1980, Brown 1991, Cohen 1993, Dandy 1996 เป็นต้น ถ้ามีคนแต่งร่วมกันหลาย ๆ คน ส่วนใหญ่เกิน 3 คนขึ้นไป มักตามด้วย et al ซึ่งเป็นตัวย่อของคำลาติน et alibi มีความหมายว่า and others (และพวก) เช่น Roberts et al 1990 เป็นต้น ซึ่งมีความหมายว่า Roberts และพวก ข้อดีของแบบ "นามและปี" นั้นอยู่ที่เราสามารถสอดรายการอ้างอิงใหม่เข้าไปได้เสมอ โดยไม่ทำให้เกิดการรวน ยิ่งกว่านั้นช่วยให้หารายการอ้างอิงได้ง่ายเพียงทราบตัวอักษรของชื่อผู้แต่งคนแรกก็ค้นได้แล้ว เช่น ชื่อ Adams ก็มองหาตรงกลุ่มตัวอักษร A เป็นต้น แต่มีข้อเสียตรงที่ว่าเปลืองที่ในเนื้อหามาก และเกะกะสายตาเวลาอ่าน

12.2 ระบบหมายเลข (Citation by number system or Vancouver system) แบบนี้เรื่องใดที่อ้างอิงเป็นครั้งแรกก็กำกับด้วย 1 เรื่องที่อ้างต่อ ๆ มากก็กำกับด้วย 2, 3, 4, 5.....ตามลำดับ ระบบนี้ดีที่ไม่เปลืองที่ในเนื้อหา แต่เสียที่ว่าพอสอดรายการใหม่เข้าไปจะเกิดการรวนของตัวเลข ยิ่งกว่านั้นหารายการอ้างอิงได้ยากเพราะไม่รู้จะหาตรงไหน เนื่องจากตัวอักษรที่เป็นชื่อผู้แต่งไม่ได้อยู่เรียงกันเป็นระเบียบอย่างในแบบ 12.1

12.3 ระบบผสม เป็นการเอาระบบ 12.1 และ 12.2 มาใช้ปนกัน คือเรียงชื่อผู้แต่งตามลำดับตัวอักษร A, B, C, D... เสียก่อน แล้วใส่ตัวเลขกำกับลงไปอย่าง

ในระบบ Vancouver ในเนื้อหา แต่ก็ยังมีข้อเสียที่ว่าพอจะสอดรายการใหม่เข้าไปก็จะเกิดการรวนของลำดับการอ้างอิงเหมือนในกรณี 12.2

ส่วนการเขียนรายละเอียดในแต่ละรายการก็มีหลายแบบ ปัจจุบันนี้ดูจะนิยมตามแบบที่ใช้ใน Index Medicus ว่าให้รายละเอียดมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เมื่อเป็นวารสารอาจย่อได้ดังนี้

- Shuangshoti S. Severe injury of viscera in cardiac resuscitation. J Med Assoc Thai 1981 Mar; 64(3): 132-6.

- Shuangshoti S, Chaiwun B, Kasantikul V. A study of 39 retinoblastomas with particular reference to morphology, cellular differentiation and tumour origin. Histopathology 1989 Aug; 18(2): 113-24.

- Shuangshoti S, Netsky MG. Histogenesis of choroid plexus in man. Am J Anat 1966 Jan; 118(1): 283-316.

- Shuangshoti S, Roberts MP, Netsky MG. Neuroepithelial (colloid) cysts. Pathogenesis and relation to choroid plexus and ependyma. Arch Pathol 1965 Sep; 80(9): 214-24.

- Shuangshoti S Jr, Shuangshoti S. Tuberculous brain abscess. A case report with a review of the literature in English. Neuropathology 1999 Sep; 19(3): 328-35.

- Shuangshoti S Jr, Shuangshoti S, Vajragupt L. Meningiomas associated with hemorrhage. A report of two cases with a review of the literature. Neuropathology 1999 Jun; 19(2): 150-60.

เมื่อเป็นตำราอาจทำได้ดังนี้

- ตำรวาย ชวงโชติ, ประสาน ต่างใจ. ประสาทพยาธิวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2, บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด : กรุงเทพฯ, 2526:1-394.

- Netsky MG, Shuangshoti S. The Choroid Plexus in Health and Disease. The University Press

of Virginia: Charlottesville, 1975: 1-315.

- Parent A. Carpenter's Human Neuroanatomy. 9th Ed, Williams & Wilkins: Baltimore, 1996: 1 - 1011. เมื่อเป็นบทหนึ่งในตำราอาจทำได้ดังนี้

- ตำรวาย ชวงโชติ. โรคของกระดูกและข้อ. ใน: พงษ์พีระ สุวรรณกุล, สรรเพชญ เบญจวงศ์กุลชัย (บรรณาธิการ). พยาธิวิทยาระบบ (Systemic Pathology). พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534: 712 - 74.

- Shuangshoti S. Primary meningiomas outside the central nervous system. In : Al-Mefty O (ed). Meningiomas. Raven Press: New York, 1991: 107-28.

- Warzok RW, Vogelgesang S, Feiden W, Shuangshoti S. Granular cell tumours of the neurohypophysis. In: Kleihues P, Cavenee WK (eds). Pathology & Genetics of Tumours of the Nervous System. World Health Organization Classification of Tumours, International Agency for Research on Cancer (IARC) Press: Lyon, 2000: 247-8.

เรื่องเอกสารอ้างอิงนี้ต้องถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการเขียนตำราควรพยายามทำให้ละเอียด ถูกวิธี อย่างไรก็ตามไม่ค่อยมีใครอ่านหรือสนใจดูความจริงแล้วเป็นส่วนที่ใช้วัดได้เป็นอย่างดีว่าผู้เขียนมีความละเอียดละออเพียงใด หนังสือเล่มนั้นได้มีการทบทวนวารสารไว้ลึกซึ้งแค่ไหนและมีส่วนที่เป็นงานของผู้เขียนเองมากน้อยเพียงใด หนึ่งอย่าลืมว่าทุก ๆ รายการที่อ้างไว้ต้องปรากฏให้เห็นในเนื้อหา มิใช่อ้างไว้ลอย ๆ

13. ดรรชนี (Index) เป็นอีกส่วนหนึ่งที่จำเป็นและควรมีทั้งที่เป็นภาษาไทยและอังกฤษ ยิ่งละเอียดยิ่งดี เพราะจะช่วยให้หาข้อความที่ต้องการจากเนื้อหาได้ง่ายเท่าที่ข้าพเจ้าเคยเห็นมา หนังสือเล่มใดไม่มีดรรชนีจะไม่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ

14. การพิสูจน์อักษร (Proof Reading) เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้เขียนที่ควรตรวจพิสูจน์คำต่าง ๆ ที่ตนเขียนขึ้น ไม่มีใครที่จะทำหน้าที่ได้ดีกว่าตัวผู้เขียนเอง ต้องถือ

ว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะช่วยให้หนังสือที่เราเขียนถูกต้องและมีคุณค่าอย่างน้อยแค่ไหน สำหรับข้าพเจ้าเองจะรู้สึกเสียใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อพบภายหลังว่า มีถ้อยคำหรือความหมายที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนอยู่ในหนังสือที่ตนเขียน เพราะจะไม่มีโอกาสแก้ไขได้อีกแล้ว ฉะนั้นจึงทุ่มเทเวลาให้กับการพิสูจน์อักษรอย่างเต็มที่ เพื่อความสมบูรณ์และสูงค่าของหนังสือของตน

อย่างไรก็ดี โรงพิมพ์ก็มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้หนังสือมีคุณภาพดีเพียงใด บางครั้งถึงแม้ผู้เขียนได้พยายามแก้ไขข้อผิดพลาด เช่น ขจัดคำผิดต่าง ๆ ให้นหมดไป แต่แล้วโรงพิมพ์ไม่แก้ไข ยังคงปล่อยให้คำผิดเหลือ อยู่เหมือนเดิม ถ้าเป็นอย่างนี้ก็สุดวิสัยที่จะแก้ไขอย่างไรต่อไป ข้าพเจ้าเองเคยมีประสบการณ์เช่นนี้ในการตีพิมพ์บท "Pathologic aspect of cerebrovascular disease" ในหนังสือ "Stroke"⁽³⁾ ตรวจพบคำผิดหลายแห่ง ทั้ง ๆ ที่ต้นฉบับไม่มี คำผิดเช่นนั้น เวลาตรวจพิสูจน์อักษรก็ได้แก้ไขให้ถูกต้องแล้วแต่โรงพิมพ์เฉยเมย ปล่อยให้คำผิดคงมีอยู่ต่อไป เมื่อขอร้องให้แก้ไขใหม่ให้ถูกต้องก็เรียกร้องเงินชดเชย ทั้ง ๆ ที่ คำผิดเหล่านั้นไม่ได้เกิดจากข้าพเจ้าเลย จึงควรหลีกเลี่ยงโรงพิมพ์แบบนี้

อ้างอิง

1. ภูมิพลอดุลยเดช ฯ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2536: 1-603 (ทรงแปลจากหนังสือภาษาอังกฤษเรื่อง A Man Called Intrepid: The Secret War 1939-1945. by William Stevenson, 1976.)
2. ภูมิพลอดุลยเดช ฯ, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. ตีโต. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด: กรุงเทพฯ, 2537: 1-121 (ทรงแปลจากเรื่อง Tito by Phyllis Auty, 1972.)
3. สำรวย ช่วงโชติ. Pathologic aspect of cerebrovascular disease. ใน : จเร ผลประเสริฐ, สุรัชย์ เคารพธรรม, กัมมันต์ พันธุมจินดา บรรณาธิการ. Stroke : Cerebrovascular Disease. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร : เยียร์บูคพับลิชเชอร์, 2530: 37-118